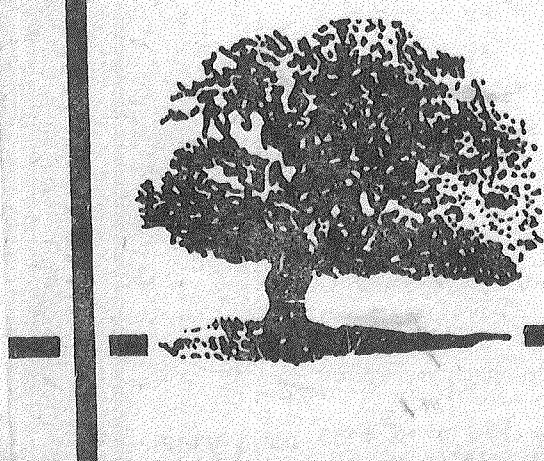

עלון שבות

הארה השיתריה תולדות

- * בשדרת העלון - בן ציון ואליtro.
- * על המתירנזה וטפיחיה - הרב י. עמיטל.
- * מלאכת הארץ - יהודה גלעד.
- * פתחו פתח - יובל שרלו.
- * מי יתן טהורה מטמא - יוסי עדפר.
- * מזיק ע"י סגולה - איתמר ורחלפטיגן.
- * תקיעות דרייה - מרדי סבתר.
- * גראם בשבת - איתן אנסבכר.
- * מזמור לשיר ליום השבת - שמואל כהן.

ישיבת הר עציון · אלון שבות · הרי חברון

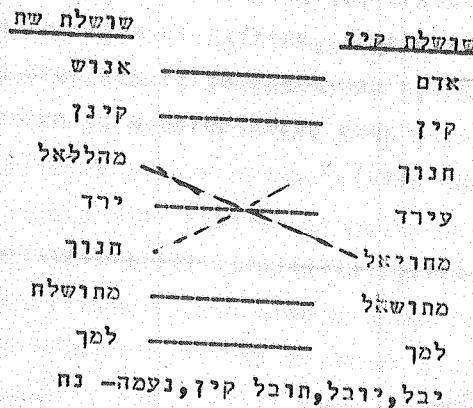
בס"ד
אדר תשל"ט
י"ג לשחרור ירושלים

מי ייחן טהור מטמא / יוסי שופר

"ויקח לו למק שני נשים... וצילה גם היא ילדה את חובל קין... ואחרות חובל קין נעמה" (בראשית ד יט-כב)
רש"י: נעמה הייתה אשתו של נח. בבראשית מה ראו חז"ל לקבע בר? האם רק משומש שלא מצאן שם אשה אחרת מפורש בתורה
 נאלצו להסתפק בגעמה?
 אם געמעיק להתברגן בשמות המופיעים בתורה, נראה שיש מקראות יסוד
 רעיון מושך לזהורי זה.

* * *

שתי שושלות של בני אדם הראשון מפורשות בתורה. (שהרי הבל מות ולא הוליד בנים) הרשונה היא שושלתו של קין (ד, יז-כד) והשניה שושלתו של שות (פרק ה') נិיחן להעמידן זו מול זו בצדקה הבאה:

בצדוק זה אין שתי שושלות מתחילהות באורחו דורו, אך דוקא הצדקה זו נិיחן למזויא הקבלות רברות בין השמות. (1)

א. אדם - אנוש. שנייהם שמודח כלילים לכל בני-האדם, לכל האנושות.
ראה למשל: תהילים מט ג: "גם בני אדם גם בני איש" (2)
ובחפלה: "אתה חונן לאדם דעת, ומלמד לאנוש בינה".

ב. הזוגות קין - קיבוץ, עירד - ירד; מוחשלח - מוחשאלי, ובמיוחד
למר - למן, מורים על הקשר ההדוק שבין שתי הירושויות.

ג. חנוך - חנוך. גם שם זה משותף בשתי הירושויות, אולם לא באותו
דרכו.

ד. מוחיאל - מהלאל. גם שמות אלו אינם באורה שורה בסדר של מעלה.
אל אם נבדוק, נראה ששניהם דר' חמישי לאדם הראשון.
שםו אל' אינם דומים. דזאת הגבור שביביהם מורה על כל העצם. שורה
קין היא שורה של מורדים בא-ל, הרוצים למחוץ את שם ה', וזה מודה ארום
מן העולם במבול.
shorelh שט, בה עברה הסגולה האלקית מדור לדור (3), מירצת על ידי
מהלך-אל : ערבדי ה', ומהלכי שמו.

אמר רבי רשותינו בבראשית רביה (פרשה כד, ר):
"זה ספר תולדות אדם" - אלו תולדות ואין הדורנים תולדות.
למה? שכן בדין בmittim.
דאמר רבי יהושע בן לוי: כל השמות הללו לשון מרדות הן:
עירד - עורדן אני מן העולם. מוחיאל - מוחען אני מן העולם.
מוחשאלי - מוחישן אני מן העולם. למך - מה לי למך ולתולדותיו.
מרזאים אגד במדרש זה העמדה של שתי הירושויות זו מול זו: אלה לקיים,
לחולדות ולהחי עולם, ואלה למחיה ולזראות עולם. שם של מוחיאל נדרש מלשון.

"שאל אחר את ר' ימ', לאחר שייצא לתרבות רעה.
אייל: מי דכתיב: "גם את זה לעמת זה עשה האלקים" (קהלת ז)?
אייל: כל מה שברא הקב"ה בעולמו ברא בוגדרו: ברא הרים –
ברא גבעות; ברא ימים – ברא נהרות.
אמר לו: רבי עקיבא רברך לא אמר לך! אלא בראו אדיקים –
ברא רועיפות; ברא גן עדן – ברא גהינום. כל אחד ואחד יש לו
שני חלקים, אחד גן עדן ואחד בגהינום.
דקה אדיק – נטול חלקו וחלק חבירו בגן עדן; נחחיב לשע –
נטול חלקו וחלק חבירו בגהינום." (חביגת טו.)

הו. עתה מגייעים אל החוליה האחרונה שבשתיהן השוואות: מול זה, אשר מצא חז
בעיני ה', עומדים כל בני למד שמנחו במבול. נשאלת השאלה: האם באמת לא
נותר כל שריד לשושלתו של קייל, ולשוא נבראה? שמא נិיחן למצות נקרדה של טוב
גם משושלת הרע?

"זה אמר הכתוב: "מי יתן טהור מטהה לא אחוי" (איוב יד).
כגון אברהם מתרח, חזקיה מאחז, יאסיה מאמוֹז, מרಡכי ממשמעי,
ישראל מערכתי ברוכבים, העולם הבא מהעולם הזה.
מי עשה כן, מי צוּה כן, מי גזר כן? לא ייחידו של עולם?
(במדבר דב, פרשה יט, א)

ובירצא בו לעבינה:
"וְאֶחָות תִּבְלִיקֵן נָעֲמָה" – א"ר אבא בר כהנא: נעמה אשתו של
נון היכחה. למה היד קורין ארotta נעמה? שהיר מעשיה נעלמים.
ורבנן אמר: נעמה – אחרית (=רשעה) היכחה, ולמה קורין
ארotta נעמה? שהיכחה מנעמת בתוך לעבודת ברוכבים.
(ב"ר פרשה כב, ג)

ורשי", המביא את הדעה הראשונית, מכיריע שאמנם נמחה כל שושלתו של קייזר, אך ניצוץ אחד של טוב שהיה בר בקייזר, נחגבל וונחמצה בגעמה בת-בתרו, והשתחף ברגעינו מחדש של העולם אחר המבול.

* * *

מעניין שנחגבלו הדברים, וחזר אותו מעשה בכח בתח של דעתה, שמה כשםה.

"ויאמר ה' אלי אל חצץ את מואב ולא תתגר בם מלחה"

(דברים ב) וכי מה עלה על דעתך של משה לשלוח מלחמה
שלא ברשות? אלא נשא משה ק"ר בעצמו. אמר: רמה

מדיניהם שלא באו אליו לעוזר את מואב, אמרה חורה

"צרור את המдинים והכיתם אותם", מואבים לא כל שכז?! אמר לו הקב"ה : לא כשלוחה על דעך עלתה על דעתך.

שתי פרדootות טגבורת יש לי להוציא מכאן: רוח המואבה
דעתה העמוגנית. (ב"ק לח:)

גם כאן, ארתו פרידות שנפרדו מזרעם של הארכות הדוחירות, זכר להשתחף
בתקמתה של מלכotta ישראל, ומזרעם - משיח בן דוד. (4)

(1) אל סדר זה הגעתי מתוך הקבלה דלהלן, אך שמא תרמק מהלך זה בפידוש
הפסוק "או הרחל יקרה בשם ה'" מפשט התחליה, כפירוש אבן-עוזרא וספרדנו,
בנוסף לפירוש רש"י מלשון חול.

(2) צורה הרבורי של איש: אنسים, מורה על כך שמלה איש היא קוצר של אונוש.

(3) ראה ברודי מאמר א סימן מז.

(4) מובן שיש מקום לבחרן בכל מקורה, מהו היסוד שעבר מן הרשע ונכלי בצדק
על ידי המעביר של דעתה, רוח המואבה, דעתה העמוגנית. וראה דבריו של ר' יעקב מזון, "בעלון שבorth"; שבת חל"ז עמ' 14.